EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 17.07.2006
KOM(2006) 400 galutinis

ŽALIOJI KNYGA

DĖL TEISĖS NORMŲ, REGLAMENTUOJANČIŲ SUTUOKTINIŲ TURTO REŽIMĄ, KOLIZIJOS, ĮSKAITANT JURISDIKCIJOS IR TARPUSAVIO PRIPAŽINIMO KLAUSIMĄ

(pateiktas Komisijos)

{SEC(2006) 952}

1. ĮŽANGA

Šia žaliąja knyga pradedamos išsamios konsultacijos dėl tarptautiniu mastu kylančių teisinių klausimų, susijusių su sutuoktinių turto režimu ir kitų sąjungos formų turtinėmis pasekmėmis. Joje apžvelgiami įvairūs šios srities aspektai, dėl kurių, atrodo, būtina priimti teisės aktus Bendrijos lygmeniu.

Komisija ragina visus suinteresuotuosius asmenis iki 2006 m. lapkričio 30 d. siųsti jai savo atsakymus, taip pat bet kurią kitą naudingą informaciją šiuo adresu:

Commission européenne

Direction générale Justice, Liberté et Sécurité

Unité C1 – Justice civile
B – 1049 Bruxelles
Faksas + *32 (0) 2 299 64 57*
Elektroninis paštas jls-coop-jud-civil@ec.europa.eu

Asmenys, atsakantys į pateikiamus klausimus, turi nurodyti, ar neprieštarauja, kad jų atsakymai ir pastabos būtų paskelbti Komisijos tinklalapyje.

VARTOJAMI TERMINAI

Tarptautinė jurisdikcija: Tam tikros šalies teismų kompetencija spręsti tarptautinį ginčą.

Teisės normų kolizija: Tokia padėtis, kai du arba keli nacionaliniai įstatymai gali būti taikomi santykiams (faktams, sutartims, šeimos narių santykiams ir t. t.), kurie susiję su daugiau nei viena valstybe. Kolizinės normos nustato tinkamiausią aptariamajam teisiniam santykiui taikyti vidaus įstatymą.

Vedybų sutartis: Prieš vestuves sudaroma sutartis, apibrėžianti sutuoktinių turtinius santykius.

Egzekvatūra: Procedūra, leidžianti tam tikros valstybės teritorijoje įvykdyti užsienyje paskelbtą ar priimtą teismo, arbitražo sprendimą, autentišką dokumentą arba teismo susitarimą.

Teismas: Jurisdikciją turintis teismas arba teismas, kuriame nagrinėjamas ginčas.

Sutuoktinių turto režimas: Sutuoktinių tarpusavio turtinės teisės (angl. *matrimonial property rights*). Sutuoktinių turto režimą reglamentuoja teisinės normos, susijusios su sutuoktinių tarpusavio turtiniais santykiais, atsirandančiais iš santuokos, ir jų turtiniais santykiais trečiųjų asmenų – ypač jų kreditorių – atžvilgiu.

Įregistruota partnerystė: Bendras dviejų porą sudariusių asmenų gyvenimas, kurie šią sąjungą yra įregistravę valstybės narės, kurioje jie gyvena, įstatymu įsteigtoje valdžios institucijoje. Šioje žaliojoje knygoje kalbant apie šią kategoriją, įtraukiami ir nesusituokusių

porų, susietų „įregistruota sutartimi“, kaip, pvz., prancūziškas civilinis solidarumo paktas[1], santykiai.

Faktinė santuoka (nesantuokinė sąjunga, arba gyvenimas kartu nesusituokus): Tokia padėtis, kai du asmenys visą laiką gyvena kartu, tačiau šis ryšys nėra įregistruotas atitinkamoje institucijoje.

Apie Europos lygmens priemonės dėl sutuoktinių turto režimo priėmimą, kaip vieną iš prioritetų, jau buvo kalbama 1998 m. Vienos veiksmų plane[2]. 2000 m. pabaigoje Tarybos ir Komisijos priimtoje Priemonių dėl sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose tarpusavio pripažinimo principo įgyvendinimo programoje[3] numatyta parengti priemonę dėl jurisdikcijos ir dėl sprendimų, susijusių su „sutuoktinių turto režimu ir išsiskyrusių nesusituokusių porų turtinėmis pasekmėmis“, pripažinimo ir vykdymo. 2004 m. lapkričio 4–5 d. Europos Vadovų Tarybos priimtoje Hagos programoje, kurioje nustatytas svarbiausias prioritetas – šios Tarpusavio pripažinimo programos įgyvendinimas, taip pat Tarybos ir Komisijos veiksmų plane, skirtame Hagos programai įgyvendinti, Komisija raginama pateikti žaliąją knygą dėl „teisės normų, reglamentuojančių sutuoktinių turto režimą, kolizijos, įskaitant jurisdikcijos ir tarpusavio pripažinimo klausimą“[4] [5].

Norint išnagrinėti visus šeimos teisės turtinius aspektus, šioje žaliojoje knygoje keliami klausimai, susiję ir su sutuoktinių turto režimu, ir su esamų kitokių formų sąjungų turtinėmis pasekmėmis. Iš tikrųjų visose valstybėse narėse šeimos vis dažniau kuriamos neįregistruojant santuokos. Siekiant atsižvelgti į šį naują socialinį faktą, pirmiau minėtoje Tarpusavio pripažinimo programoje teigiama, kad turės būti išnagrinėtas ir nesusituokusių porų išsiskyrimo turtinių pasekmių klausimas. Iš tikrųjų teisingumo erdvėje turi būti atsižvelgiama į konkrečius piliečių poreikius.

Suintensyvėjusio asmenų judėjimo erdvėje be vidaus sienų pasekmė – įvairių formų sąjungų tarp skirtingų valstybių narių piliečių pagausėjimas arba tokių porų gyvenimas valstybėje narėje, kurios pilietybės jos neturi, kartu dažnai įsigyjant kelių Sąjungos valstybių teritorijoje esančio turto. 2002 m. Komisijos užsakytas preliminarus tyrimas[6] atskleidė, kad daugiau kaip 5 mln. užsienio piliečių, kurie yra valstybių narių piliečiai, gyvena kitoje Sąjungos valstybėje narėje, o Sąjungoje gyvenančių užsieniečių, kurie nėra ES piliečiai, skaičius 2000 m. siekė apie 14 mln. Pagal šį tyrimą sutuoktiniai yra įsigiję apie 2,5 mln. nekilnojamojo turto objektų, esančių kitose valstybėse narėse nei ta, kurioje jie gyvena. Komisijos poveikio tyrimas[7], susijęs su jos reglamento dėl taikytinos teisės ir kompetencijos skyrybų srityje pasiūlymu, įrodė, kad tarptautinių skyrybų skaičius Sąjungoje siekia apie 170 000 per metus, t. y. sudaro 16 % visų skyrybų.

---

1 Žr. Komisijos užsakymu 2003 m. balandžio 30 d. Konsorciumo ASSER-UCL atliktą „Susituokusių sutuoktinių turto režimų ir nesusituokusių porų turto privatinėje tarptautinėje teisėje ir Sąjungos valstybių narių nacionalinėje teisėje tyrimą“, 206 ir tolesnius puslapius: http://europa.eu.int/comm/justice_home/doc_centre/civil/studies/doc_civil_studies_en.htm

2 OL C 19, 1999 1 23.

3 OL C 12, 2001 1 15.

4 Hagos programa „Laisvės, saugumo ir teisingumo stiprinimas Europos Sąjungoje“ yra įtraukta į 2004 m. lapkričio 4 d. Europos Vadovų Tarybai pirmininkavusios valstybės išvadas.

5 Tarybos ir Komisijos veiksmų planas, įgyvendinantis Hagos programą dėl laisvės, saugumo ir teisingumo stiprinimo Europos Sąjungoje; OL C 198, 2005 8 18, p. 1.

6 Žr. 1 išnašą.

7 Šis poveikio tyrimas bus paskelbtas tuo pat metu, kai Komisija priims šį pasiūlymą.

Praktinių ir teisinių sunkumų dažnai iškyla šioms poroms dalijantis ir (arba) valdant turtą. Jie paprastai būna susiję su dideliais tiek materialinės, tiek tarptautinės privatinės teisės nuostatų, reglamentuojančių santuokos ir kitų formų sąjungų, kurių esama valstybėse narėse, turtinių pasekmių sritį, skirtumais.

2. SUTUOKTINIŲ TURTO REŽIMAS

Sutuoktinių turto režimo sritis nėra įtraukta į iki šiol priimtas Bendrijos priemones. Be to, 1978 m. kovo 14 d. Hagos konvenciją dėl taikytinos teisės sutuoktinių turto režimui ratifikavo tik Prancūzija, Liuksemburgas ir Nyderlandai.

Materialinės teisės normų suderinimas šiuo metu nėra numatytas, todėl šioje žaliojoje knygoje bus nagrinėjamas pagrindinis kolizinių normų klausimas. Valstybėse narėse galiojančių nacionalinės teisės normų santrauka pateikiama šios žaliosios knygos priede.

Kolizinių normų taikymo sritis galėtų apimti daug įvairių klausimų (sutarčių galiojimo, turto likvidavimo ir padalijimo ir kt.).

Bus, žinoma, aptartas jurisdikcijos klausimas, ypač siekiant užtikrinti ryšį tarp būsimų nuostatų ir nuostatų, susijusių su skyrybų ir paveldėjimo teisminiais procesais. Taip pat reikia rasti sprendimus, kurie leistų suteikti šalims tam tikrą laisvę pasirenkant kompetenciją turintį teismą.

Santuokų turtiniai aspektai dažnai laikomi neginčytinais. Tačiau, siekiant supaprastinti teisininkų darbą ir veiksmingai spręsti konkrečias piliečių problemas, reikia aptarti ir neteisminių institucijų vaidmenį ir kompetenciją, taip pat šių institucijų surašytų neteisminių dokumentų ir aktų pripažinimą.

Galiausiai Europos teisės aktais, be abejo, turėtų būti siekiama palengvinti piliečių gyvenimą numatant sutuoktinių turto režimo įregistravimą valstybėse narėse.

2.1. Taikymo sritis

2003 m. lapkričio 27 d. Reglamentas (EB) Nr. 2201/2003[8] dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, pradėtas taikyti 2005 m. kovo 1 d., santuokos nutraukimo turtinių pasekmių nereglamentuoja.

Anksčiau priimtuose teisiniuose dokumentuose aptariami dalykai, tokie kaip išlaikymo įsipareigojimai, susiję su Reglamento (EB) Nr. 44/2201[9] dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo, taikomo nuo 2002 m. kovo 1 d., nuostatomis bei su Komisijos pasiūlymu priimti reglamentą dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, sprendimų pripažinimo ir vykdymo ir bendradarbiavimo išlaikymo įsipareigojimų srityje[10], logiškai neturėtų patekti į būsimos priemonės taikymo sritį.

---

8 OL L 338, 2003 12 23, p. 1.
9 OL L 12, 2001 1 16, p. 1.
10 2005 12 15, COM (649) 2005 galutinis; 2005/0259 (CNS).

Be to, reikia išsiaiškinti, ar būsimoji priemonė turėtų apimti ir kitus asmeninius santuokos aspektus, nes jie gali turėti pasekmių šeimos turtui (pvz., sutuoktinių atstovavimo teisė, šeimos būsto apsauga, prisidėjimas prie šeimos poreikių tenkinimo ir t. t.).

Be to, sutuoktinių turto režimo sritis tradiciškai reglamentuoja tiek tas turtines pasekmes, kurios atsiranda iš santuokos nutraukimo, tiek tas, kurios atsiranda trunkant santuokai. Pvz., bendrai gyvenant dėl sutuoktinių bendrų ar asmeninių veiksmų susidariusios skolos turi būti priskiriamos jų bendram arba asmeniniam turtui, siekiant paskirstyti jiems už tai tenkančią atsakomybę ir atsakomybę trečiųjų asmenų atžvilgiu.

1 klausimas:

a) Ar į būsimąją priemonę reikia įtraukti tik turtines pasekmes, kylančias iš santuokinių santykių, ar ir tam tikrus asmeninius sutuoktinių turto režimo aspektus, kurių neapima pirmiau minėtos priemonės? Jei taip, tai kokius ir kodėl?

b) Ar būsimoji priemonė turėtų būti taikoma turtinėms pasekmėms, kylančioms iš santykių, susiklosčiusių gyvenant kartu, ar tik iš santykių išsiskyrimo ar ryšio nutraukimo metu ?

2.2. Kolizinės normos

2.2.1. Sąryšio kriterijai ir taikytinos teisės pasirinkimas

Siekiant palengvinti teisininkų darbą, būsimosios nuostatos turėtų būti universalaus pobūdžio, t. y. visada turėtų būti nukreiptos į kokios nors valstybės narės ar trečiosios šalies įstatymo taikymą.

Nustatant sutuoktinių turto režimui taikytiną teisę reikia apibrėžti vieną ar kelis sąryšio kriterijus.

Galiausiai reikia nustatyti, ar visiems sutuoktinių turto režimo aspektams, kuriuos apima taikytina teisė, turi būti taikomas tas pats pasirinktas sąryšio kriterijus, ar tam tikrais atvejais reikia taikyti skirtingus kriterijus („*dépeçage*“ – kelių skirtingų įstatymų taikymas). Čia ypač turimas galvoje nekilnojamasis turtas, kuriam kartais taikomas sąryšio kriterijus yra valstybės, kurioje šis turtas yra, įstatymas.

2 klausimas:

a) Kokius sąryšio kriterijus taikyti nustatant taikytiną teisę sutuoktinių turto režimo srityje? Jei taikomi keli kriterijai, kuriam jų teikti pirmenybę (pvz., pagrindinė nuolatinė sutuoktinių gyvenamoji vieta, jų pilietybė ar kiti sąryšio kriterijai)?

b) Jei būsimoji priemonė taikoma visoms turtinėms pasekmėms, kylančioms iš santuokinių santykių, ar reikia numatyti tuos pačius kriterijus ir sutuoktinių gyvenimo, kai jie yra šeima, laikotarpiui, ir šeimos santykių nutraukimo momentui?

3 klausimas:

Ar reikėtų taikyti tą patį sąryšio kriterijų visiems situacijos aspektams, kuriuos apima taikytina teisė, ar įvairiais atvejais būtų galima taikyti įvairius kriterijus („dépeçage“)? Jei taip, į kokias situacijas reikėtų atsižvelgti?

Be to, reikia pagalvoti apie išeitį iš padėties, kai kolizinės normos nustatytas sąryšio veiksnys ar veiksniai (pvz., gyvenamoji vieta) laikui bėgant pasikeičia ar pakeičia savo vietą. 1978 m. kovo 14 d. Hagos konvencijoje yra nustatytas automatiškas sutuoktinių turto režimui taikytinos teisės pakeitimas, kai sutuoktiniai pakeičia gyvenamąją vietą arba pilietybę (7 straipsnis), jeigu jie patys nenurodė taikytinos teisės arba nesudarė vedybų sutarties. Sutuoktinių turto režimui taikytinos teisės pakeitimo pasekmėms, priklausomai nuo nacionalinės teisės, įstatymas gali būti taikomas atgaline data arba ne.

4 klausimas:

Ar reikia nustatyti automatišką sutuoktinių turto režimui taikytinos teisės pakeitimą tam tikrų sąryšio veiksnių, pvz., sutuoktinių nuolatinės gyvenamosios vietos, pasikeitimo atveju?

Jei taip, ar tokiam pakeitimui įstatymas gali būti taikomas atgaline data?

2.2.2. Laisvos valios išraiška

Daugumoje valstybių narių sutuoktiniams leidžiama pasirinkti jų turto režimui taikytiną teisę. Galvojant apie tokio pasirinkimo nustatymą būsimojoje priemonėje, žinoma, reikėtų numatyti ribotą skaičių sąryšio kriterijų, ypač tokių, kurie atspindi realų ryšį su sutuoktiniais (pvz., jų nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisė arba vieno ar abiejų sutuoktinių pilietybė ir kt.). Be to, reikia nustatyti, ar pasirenkant taikytiną teisę turėtų būti atliekami tam tikri formalumai ir, prireikus, kokie.

Kyla klausimas, ar šis sutuoktinių susitarimas turėtų būti apribotas laike, ar ne, t. y., ar jis būtų taikomas tik poros išsiskyrimo atveju, ar ir trunkant bendram šalių gyvenimui. Pastaruoju atveju reikėtų atkreipti dėmesį, kad nebūtų pažeistos trečiųjų asmenų teisės.

5 klausimas:

a) Ar reikia suteikti sutuoktiniams galimybę pasirinkti jų turto režimui taikytiną teisę? Jei taip, į kokius sąryšio kriterijus gali būti atsižvelgiama leidžiant naudotis tokia galimybe?

b) Ar reikia suteikti galimybę pasirinkti kelias taikytinas teises (tokiu atveju vienam turtui būtų taikomas vienas įstatymas, o kitam kitas)?

c) Ar taip pasirinkti arba pakeisti savo pasirinkimą turi būti galima bet kada, prieš santuokos sudarymą ir jai trunkant, ar tik tam tikru momentu (santuoką nutraukiant)?

d) Pastaruoju atveju, jei pakeičiama taikytina teisė, ar šiam pakeitimui įstatymas turi būti taikomas atgaline data?

6 klausimas:

Ar reikia suderinti susitarimo formai taikomus reikalavimus?

2.3. Jurisdikcijos nuostatos

2.3.1. Teismų jurisdikcija

Valstybės narės yra patvirtinusios labai įvairius kriterijus tarptautinei jurisdikcijai sutuoktinių turto režimo srityje nustatyti.

Reikia atsižvelgti į galiojančias Bendrijos nuostatas, ypač į pirmiau minėtą Reglamentą (EB) Nr. 2201/2003, reglamentuojantį tam tikras asmenines su santuoka susijusias pasekmes. Be to, atsižvelgiant į interesus, kuriuos paveiks būsimoji priemonė, reikėtų išlaikyti tam tikrą ryšį tarp jurisdikcijos nuostatų ir kolizijos normų bei numatyti sutuoktiniams galimybę pasirinkti teismą.

7 klausimas:

a) Ar turto režimo nutrūkimo priėmus sprendimą dėl santuokos nutraukimo ir dėl gyvenimo atskirai atvejais teismas, turintis jurisdikciją su šiomis sritimis susijusiose bylose pagal Reglamentą Nr. 2201/2003, privalo turėti jurisdikciją priimti sprendimus ir dėl sutuoktinių turto režimo panaikinimo?

b) Ar paveldėjimo atveju teismas, turintis jurisdikciją priimti sprendimus su ginčais dėl paveldėjimo susijusiose bylose, privalo turėti jurisdikciją priimti sprendimus ir dėl sutuoktinių turto režimo panaikinimo?

8 klausimas:

a) Jei ne, kokias tarptautinės jurisdikcijos nuostatas priimti, ypač susijusias su turtiniais klausimais, iškilusiais trunkant šeimos gyvenimui (pvz., sutuoktinių dovanos vienas kitam, jų tarpusavio sutartys)?

b) Ar nustatyti vieną bendrą kriterijų, ar kelis alternatyvius, kaip numatyta Reglamente Nr. 2201/2003 (pvz., nuolatinė gyvenamoji vieta, ta pati abiejų sutuoktinių pilietybė)?

9 klausimas:

a) Ar būtų galima nustatyti, kad sprendimus dėl visų rūšių kilnojamojo ir nekilnojamojo turto priimtų vienas teismas, net jei šis turtas būtų kelių valstybių narių teritorijoje?

b) Ar taikytinos bendrosios teisės nuostatos, jei viena bylos šalių yra trečiasis asmuo?

10 klausimas:

Ar būtų galima leisti šalims pasirinkti kompetentingą teismą? Jei taip, kokiomis sąlygomis?

11 klausimas:

Ar būtų naudinga leisti perduoti bylą iš vienos valstybės narės teismo kitos valstybės narės teismui, turinčiam jurisdikciją priimti sprendimus tokiose bylose? Jei taip, kokiomis sąlygomis?

2.3.2. Neteisminių institucijų kompetencija

Atsižvelgiant į neteisminių institucijų (ypač notarų, advokatų ir kt.) šioje srityje atliekamų funkcijų svarbą, galėtų būti naudinga išspręsti jų kompetencijos klausimą. Taip pat reikia nustatyti, ar sutuoktiniai galėtų atlikti tam tikrus formalumus valstybių narių, kur jie nuolat gyvena, institucijose, net jei pagrindinė kompetencijos nuostata nurodo kitos valstybės narės instituciją.

12 klausimas:

Ar reikia nustatyti neteisminių institucijų kompetencijos nuostatas? Jei taip, ar taikyti tokius pat kompetencijos kriterijus kaip ir teisminėms institucijoms? Ar šiuo atveju būtų galima remtis plačiu termino „jurisdikcija“ apibrėžimu, pateikiamu Reglamento (EB) Nr. 2201/2003 2 straipsnyje?

13 klausimas:

Ar turėtų būti leidžiama institucijai, į kurią kreiptasi dėl turto režimo panaikinimo ir turto padalijimo, turėti jurisdikciją ir tais atvejais, kai turto dalis yra ne toje teritorijoje, kurioje ši institucija vykdo savo įgaliojimus?

14 klausimas:

Jei ne, ar reikia nustatyti, kad tam tikrus formalumus būtų galima atlikti kitos valstybės narės nei ta, kurią nurodo pagrindinė teismų kompetencijos kolizinė norma, institucijose?

2.4. Pripažinimo ir vykdymo nuostatos

2.4.1. Teismo sprendimų pripažinimas ir vykdymas

Nustatydama vienodas taikytinos teisės ir kompetencijos nuostatas būsimoji priemonė sudarys sąlygas labai dideliam tarpusavio pasitikėjimui; tada būtų galima panaikinti tarpines sprendimų pripažinimo ir vykdymo priemones.

15 klausimas:

Ar būsimoji Europos priemonė turėtų panaikinti jos taikymo srityje priimtų nuosprendžių egzekvatūrą? Jei ne, kokie turi būti numatyti nuosprendžių nepripažinimo motyvai?

16 klausimas:

Ar būtų galima nustatyti, kad vienoje valstybėje narėje priimti nuosprendžiai, susiję su santuokos turtinėmis pasekmėmis, būtų automatiškai pripažįstami siekiant leisti pakeitimus nuosavybės registruose be papildomų procedūrų kitose valstybėse narėse? Ar šiuo atveju galima remtis Reglamento (EB) Nr. 2201/2003 21 straipsnio 2 dalimi?

2.4.2. Neteisminių aktų pripažinimas ir vykdymas

Atsižvelgiant į svarbų neteisminių institucijų vaidmenį, taip pat reikėtų palengvinti šių institucijų priimtų aktų pripažinimą.

17 klausimas:

Ar neteisminių institucijų priimtiems aktams, pvz., vedybų sutartims, galima taikyti tokį pat pripažinimo ir vykdymo režimą, kaip ir nuosprendžiams?

Jei ne, kokį režimą reikia taikyti?

2.5 Sutuoktinių turto režimo įregistravimas ir viešumas

Siekiant užtikrinti visų suinteresuotųjų šalių, ypač kreditorių, teisinį saugumą, reikėtų patobulinti sutuoktinių turto režimo viešumą Sąjungoje. Taip pat pageidautina atleisti sutuoktinius nuo įpareigojimo atlikti su jų turto režimu susijusių pasikeitimų paskelbimo formalumus kiekvieną kartą, kai keičiama gyvenamoji vieta.

18 klausimas:

Kaip patobulinti sutuoktinių turto režimo įregistravimą Europos Sąjungoje? Ar reikia numatyti, pvz., įregistravimo sistemos įdiegimą visose valstybėse narėse?

Kaip šios sistemos dėka būtų galima informuoti suinteresuotuosius asmenis?

3. KITOS SĄJUNGŲ FORMOS

Valstybėse narėse labai pagausėjus nesusituokusių porų, padaugėjo ir tarptautinių teisinių situacijų, su kuriomis jos susiduria. Bendrijos teisėje Reglamentu (EB) Nr. 2201/2003 jau nustatytos tėvų pareigos nesusituokusių porų vaikams, o Reglamentu (EB) Nr. 44/2001 – išlaikymo įsipareigojimai.

3.1. Įregistruotos partnerystės

Vis daugiau valstybių narių numato valdžios institucijoje įregistruotas sutartis ir partnerystes[11]. Taigi šis klausimas ypač aktualus ne tik šioms, bet ir kitoms valstybėms, galinčioms susidurti su įvairiomis teisinėmis problemomis šių įregistruotų santykių nutraukimo atveju, pvz., kai vieno iš partnerių ar šių partnerių turtas yra jų teritorijoje.

3.1.1. Kolizinės normos

Apskritai kolizinės normos, taikytinos sutuoktinių turto režimui, nebuvo pritaikytos kitoms sąjungų formoms. Taigi būtų galima pamėginti nustatyti įvairius kriterijus iš įregistruotų partnerysčių kylančioms turtinėms pasekmėms.

19 klausimas:

a) Ar reikia nustatyti specialias kolizines normas turtinėms pasekmėms, kylančioms iš įregistruotų partnerysčių?

b) Ar reikia šių santykių įregistravimo vietos teisę palikti kaip taikytiną teisę, reglamentuojančią įregistruotų partnerysčių turtines pasekmes? Ar kitą teisę?

c) Ar nustatyta teisė turi reglamentuoti visą aptariamąją sritį, ar reikia taikyti ir kitus kriterijus, tokius kaip turto buvimo vietos teisė?

3.1.2. Teismų jurisdikcija

Nedaug valstybių narių yra nustačiusios specialias teismų jurisdikcijos nuostatas, susijusias su nesusituokusių porų turtinėmis pasekmėmis. Reglamentas (EB) Nr. 2201/2003 netaikomas įregistruotų partnerysčių, nepatenkančių į jo taikymo sritį, nutraukimui. Reglamentas (EB) Nr. 44/2001, kuris netaikomas sutuoktinių turto režimui, tam tikrais atvejais galėtų būti taikomas įregistruotų partnerysčių turtinėms pasekmėms (pvz., sutartinių ar deliktinių ginčų atvejais).

Įregistravimo vietos institucijos turi kompetenciją nutraukti jų teritorijoje įregistruotas partnerystes. Todėl galėtų būti naudinga nustatyti, kokios institucijos turi kompetenciją priimti sprendimus, pvz., partnerystės nutraukimo atveju dėl poros, kuriai įregistruotos partnerystės statusas buvo suteiktas užsienyje, turto padalijimo.

20 klausimas:

Ar reikia nustatyti tarptautinės jurisdikcijos nuostatas iš įregistruotų partnerysčių kylančioms turtinėms pasekmėms reglamentuoti?

Jei taip, kokias? Ar kompetentingas gali būti tik partnerystės įregistravimo vietos teismas (turintis jurisdikciją priimti sprendimą dėl partnerystės nutraukimo)? Ar šios nuostatos gali būti pagrįstos ir kitais kriterijais, tokiais kaip nuolatinė atsakovo ar vieno iš besibylinėjančių partnerių gyvenamoji vieta arba vieno ar abiejų partnerių pilietybė?

---

[11] Šios valstybės – tai Danija (1989 m.), Švedija (1994 m.), Nyderlandai (1998 m.), Belgija, Ispanija, Prancūzija (1999 m.), Vokietija (2000 m.), Suomija (2001 m.), Portugalija, Liuksemburgas (2004 m.) ir Jungtinė Karalystė (2005 m.).

3.1.3. Sprendimų dėl įregistruotų partnerysčių pripažinimas ir vykdymas

Kelios valstybės narės pripažįsta įregistruotų partnerysčių nutraukimą pagal bendrąsias pripažinimo nuostatas arba pagal sprendimams dėl santuokos taikomas nuostatas (pvz., Vokietija ir Šiaurės šalys).

21 klausimas:

Kokiomis sąlygomis vienoje valstybėje narėje priimti teismo sprendimai, susiję su turtinėmis pasekmėmis, kylančiomis iš įregistruotos partnerystės, turi būti pripažįstami visose valstybėse narėse?

3.2. Faktinės santuokos

Daugumos šalių nacionalinėje teisėje nustatytos tam tikros nuostatos (įstatyminio ar precedentinio pobūdžio), skirtos poroms, nesaistomoms nei santuokos, nei įregistruotos partnerystės ryšių. Iš esmės, jei nėra specialių nuostatų, taikomos kolizinės normos, susijusios su sutartimis (1980 m. Romos konvencija dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės) ir civiline atsakomybe, arba dažniausiai tos šalies, kurioje buvo padaryta žala, teisė.

3.2.1. Kolizinės normos

22 klausimas:

a) Ar reikia nustatyti specialias kolizines normas, susijusias su turtiniais santykiais, kylančiais iš faktinių santuokų (nesantuokinių sąjungų arba gyvenimo kartu nesusituokus)?

b) Jei taip, kokias?

c) Jei ne, ar reikėtų nustatyti bent jau specialias nuostatas, taikytinas šių sąjungų nutraukimo pasekmėms tretiesiems asmenims (atsakomybė trečiųjų asmenų atžvilgiu už tokių porų skolas; teisės, kurias šių porų nariai gali pareikšti tretiesiems asmenims (pvz., gyvybės draudimas))?

d) Jei kalbama apie nekilnojamąjį turtą, ar taikytina išimtinai turto buvimo vietos teisė?

3.2.2. Teismų jurisdikcija, teismo sprendimų pripažinimas ir vykdymas

Su šiais klausimais susijusių teisės aktų priimta labai mažai ir apskritai taikomos įprastos tarptautinės jurisdikcijos nuostatas; tai ypač reiškia, kad Reglamentas (EB) Nr. 44/2001 gali būti taikomas tam tikriems turtiniams ginčams, kylantiems tarp šių porų narių.

23 klausimas:

Ar reikia nustatyti specialias jurisdikcijos ir pripažinimo nuostatas, susijusias su turtiniais santykiais, kylančiais iš faktinių santuokų?

Jei į 22 ir 23 klausimus būtų atsakyta neigiamai, siekiant suteikti aiškumo piliečiams ir teisininkams bei rūpinantis jų teisiniu saugumu, vis dėlto būtų naudinga būsimojoje priemonėje sugrupuoti išsklaidytas nuostatas, jau taikomas šių porų santykių nutraukimo turtinėms pasekmėms (bendras turtas, būstas ir t. t.) tarptautinėse situacijose.